

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOLI AJALEHT

KAS TALLINNA ÜLIKOOLI ALGUS?

Niiõelda neutraalsel pinnal. Toomkooli restoranis, sõlmisid koostöölepingu kaks Tallinna kõrgkooli: Tehnikaülikool ja Pedagoogikaülikool. Seda laadi detailides võrdlemisi kaugleulatuvaid koostöölepinguid pole Eesti kõrgkoolide vahel varem sõlmitud.

Tehnikaülikooli delegatsiooni poolt kirjutas lepingule alla rektor Olav Aarna. Pedagoogikaülikooli poolt rektor Talis Bachman. Vastastikuste viisakuste vahetamise järel kinnitati leping shampusetoostidega ning anti samas intervjuu Eesti Televisioonile.

Pidulik sündmus leidis aset 26. aprillil.

Leppe sõlmimise eesmärgid on:

- õppe- ja teadustöö taseme tõstmine mõlemas ülikoolis olemasoleva akadeemilise potentsiaali parema ärakasutamise teel.
- tingimuste loomine nii lepingu osapoolte kui ka kolmandate osapoolte õppe- ja teadustegevuse alaseks integratsiooniks,
- päindlikum reageerimine Eesti ühiskonna muutuvatele vajadustele ning ülikoolihariduse saamise võimaluste mitmekesistamine.

Lepingus määratletud eesmärkide täitmiseks on osapooled otsustanud tegutseda järgmistes suundades:

- Üliõpilaste akadeemilise mobiilsuse soodustamine, mille jaoks ühülustatakse õppekavade maketid, akadeemilised kalendrid ning õppetöö mahu ja teadmiste hindamise süsteemid; samuti korraldatakse infovahetus ja vajaliku info kättesaadavaks tegemine üliõpilastele.
- Õppe- ja teadustegevuse integreerimine, mille jaoks luuakse vastavaid kompetentsuskeskusi ja kaasatakse

kolmandaid osapooli - eriti magistri- ja doktoriõppe edendamiseks.

- Õppe- ja teadustegevuse kvaliteedi tõstmine, mille jaoks astutakse ühiseid samme lähedaste õppekavade või akadeemiliste struktuuriüksuste evalvatsiooniks; aga nähakse ette ka võimalus olemasolevate struktuuriüksuste ümberpaigutamiseks, tuginedes võimalustele, vajadustele ja ressursside kokkuhoiule.

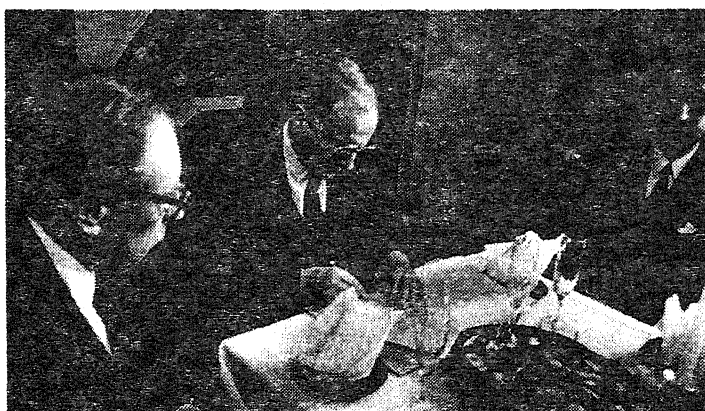
Mille poolest leping tähtis on?

Talis Bachman: Kõigepealt tuleb seda lepingut vaadelda kogu Eesti hariduse kontekstis, eriti muidugi kõrghariduse alal. Tuleb tõdeda, ei meil püsib mitu probleemi: finantseerimine, ressursside otstarbekas kasutamine, õppejõudude, õppekavade, teaduskeskuste tase. Küsimus on ju tegelikult selles, kuidas võimalikult ökonoomselt anda võimalikult head ja vaba kõrgharidust.

Olav Aarna: Julgen väita, et ei Tehnikaülikool ega Pedagoogikaülikool ei pidanud silmas peigalt omakasu. Rõhutan, et silmas peetakse tänaste ja homsete üliõpilaste kasu, sest igal pool mujal maailmas sõlmitakse niisuguseid koostöölepinguid eelkõige selleks, et luua soodsamaid tingimusi üliõpilaste vahetamiseks. Ülimaks eesmärgiks on muidugi see, et tudengil oleks võimalus saada oma soovidele vastav kvaliteetne kõrgharidus.

Lepingu täitmist juhüb koordineerimisnõukogu. Leping on sõlmitud 5 aastaks.

Urmi Reinde

Rektor Olav Aarna allkirjutamishetkel. Vasakul TTÜ õppeprorektor prof Tiit Kaps, paremal TPC matemaatika-loodus teaduskonna dekaan dots Rein Ruutel

Hetk hiljem rektorite intervjuu Eesti Televisioonile. Küsitleb Kadi Alatalu. Fotod: Arnold Moskalik

Lühiteated

25. aprillil

Klasias tehnikaulikooli USA keemiafirma VELSICOL CHEMICAL CO asepresident Wilson F. Gum. Külaline pidas loengu teemal: "Velsicol Chemical Co tegemistest ja bensoehappe tootmise kompleksi väljaarendamisest Eestis" ning kohtus Ülikooli juhtkonnaga ja keemia-teaduskonna professoritega.

Velsicol Chemical Co moodustas koos EV vallitsusega ühisfirma Velsicol Eesti AS, et arendada bensoehappe tootmist Eestis.

2.-3. maini

toimus seminar "Kõrghariduse finantseerimine Eestis". Vt täpsemalt kõrval.

8. mail

toimus TTÜ Spordiklubi "VISA" korraldusel tuntud jooksutreeneri ja tervise-spordi propageerija Olav Karikose malestusjooks TTÜ spordihoone lähedal.

8. maist 15. juunini

on Eesti energeetika muuseumis (Põhja pst 29) tuleval näitus "Üljatöötusi energeetikas ja elektrotehnikas". Osa võtavad TA Energeetika Instituut, TA Kütameetika Instituudi Arvutustehnikaarendusbüroo, TTÜ-st soojustehnika instituut, mäeinstituut, elektriajamite ja jõuelektroonika instituut ning elektrotehnika ja elektrimasinade instituut, samuti veel mitmed teadusasutused ja firmad.

Teisipäeviti k 16-17 demonstreeritakse laseri töötamist. Muuseum avatud teisipäeval ja neljapäeval 10-17, laupäeval 12-15.

9. mail

sei teoks keemiainstituudi kraadiõppe seminar Kavas oli 17 ettekannet doktorantidelt ja magistrantidelt.

9. mail

oli energeetikateaduskonna akadeemiliste loengute sarjas professor Juhan Laugise loeng teemal "Elektrienergia säästlikust kasutamisest".

12. mail

toimus keemiateaduste doktorinõukogu avalikul istungil Kaia Tõnsuaadu doktoriväitekirja kaitsmine teemal "Termofosfaadid Kovdori ja Siilinjärvi apatiidist". Väitekirja materjalidega saab tutvuda TTÜ raamatukogus.

 Jätkub 7. lk

SEMINAR KÕRGHARIDUSE FINANTSEERIMISEST

2.-3. mail 1995 toimus Tallinna Tehnikaülikooli ruumes seminar "Kõrghariduse finantseerimine Eestis ja naabermaades". Seminari korraldajad: OECD-IMHE, Kultuuri- ja Haridusministeerium ning Ülikoolide Rektorite Nõukogu.

Tallinna seminar oli 4.-7. aprillini 1995 Vilniuse Ülikoolis korraldatud rahvusvahelise seminari jätkuks.

Seminari eesmärk oli tutvustada Põhja- ja teiste Euroopa riikide kõrghariduse riikliku finantseerimise põhimõtteid. Eeletekandega esines 2. mai hommikul hr Priit Pärna Justiitsministeeriumist teemal "Ülikool avalik-õigusliku juriidilise isikuna - õigused ja kohustused".

Põhiettekanetega esinesid pr E. Rekilä Soome Haridusministeeriumist, hr K. Hypponen OECD-IMHE, hr L. Ekholm Stokholmi Karolinska Institutist ja hr J. Aaviksoo Tartu Ülikoolist.

Seminari osavõtjad jõudsid alljärgnevatele seisukohtadele:

1. Kõrghariduse riikliku finantseerimise mahu määramisel tuleks edasi arendada õppekava maksumusel ja õppetulemustel põhinevat finantseerimise süsteemi.

2. Riigieelarvest kõrgkoolile (ülikoolile) ettenähtud summa peaks eelarves antama ühe arvuna ja selle jaotus kuluartikliteks oleks kõrgkooli otsustada.

3. Riigieelarvest kõrgkoolituse kulude planeerimisel on soovitatav lähtuda OECD

maade keskmisest, so 50 % ühe elaniku kohta tulevast sisemisest koguproduktist ühe üliõpilase kohta aastas.

4. Riigieelarve summade jaotamisel kõrgkoolide vahel tugineda nn tingüliõpilaste arvuile, kusjuures täiustada seda süsteemi Eesti olusid arvestades.

5. Tuleb välja töötada kord kõrgkoolide spetsiifikast tulenevate erikulude, samuti normdokumentidega määratletud sihtotstarbeliste kulude (emeritprofessorite töötasu jms) katmiseks. Avalike teenuste osutamiseks vajalikud vahendid (raamatukogudele jt) tuleks korraldada hariduskulude väliselt.

6. Pidada ostarbekaks lubada kõrgkoolidel vastu võtta üliõpilasi riigieelarveväliselt tasustavatele üliõpilaskohtadele.

7. Taotleda võimalust eelarve aastalõppuääride ülekandmiseks järgmisesse eelarveaastasse. Nende ettepanekute realiseerimiseks moodustatakse Kultuuri- ja Haridusministeeriumi, Rahandusministeeriumi ning kõrgkoolide ühine töörühm kõrghariduse finantseerimist puudutavate küsimuste lahendamiseks.

Töörühma ülesandeks on ka kõrgkoolide maksukohustusega seotud ebakohtade lahendusvariantide väljatöötamine.

Kirja pani

Viivi Russ

Ülikooli nõukogu

25. aprillil

Nõukogu otsustas alates 25. aprillist lõpetada korduseksamit eest tasu nõudmise. Sellega tuleb ühtlasi kehtetuks lugeda rektori käskkirja nr 263 00, novembrist 1992 korduseksamit tasumäärade kohta.

Otsustati kinnitada 1995. a riigieelarvete vahendite kulude eelarve. Rektoraadile tehti ülesandeks pöörduda Kultuuri- ja Haridusministeeriumi poole taotlusega 1995. a lisaelarvest 15 917 000 krooni saamiseks, sh kapitalremondiks 5 805 000, õppevahenditeks 4 900 000, kantsleikuludeks 666 000 ja kinnistute, hoonete, ruumide majandamiskuludeks 4 546 000 krooni.

Õppe- ja teadusaparatuuri ning infrastruktuuri ülikoolisisesel konkursil väljavalitud projektide finantseerimiseks eraldati 4 128 410 krooni. See summa jaotati järgmiselt: õppevahenditeks 2 481 700, infotehnoloogialks 490 000, inventariks, eririisteks 988 410, kantsleikuludeks 91 000, muudeks kuludeks 77 300 krooni.

Nõukogu kuulab ära konkursikomisjoni esimehe prof Jaan Metsaveere kommentaarid ning nõukogu liikmete täiendus- ning muudatusettepanekud ja otsustas kinnitada eeskirja "Nõuded akadeemilisele personalile ja konkursi korras valimised".

Nõukogu ja rektoraadi ettepanekul avaldatakse akadeemilise personali konkursi korras valimiste täpne ja kommenteeritud juhend ülikooli ajalehes, mis ilmub tuleval nädalal.

* * *

ÕIENDUS

Eelmises "Tehnikaülikooli" ajalehenumbri (nr 10-11 20. aprillist 1995) ilmus pikem refereering ülikooli nõukogu 4. aprilli istungist, kus arutati 1994. a teadusaruannet ning tehti kokkuvõtteid eelmise eelarveaastast. Viimase kohta tegi ettekande kantsler Jüri Tanner. Vaatamata toimetuse ja hr kantsleri tihedale koostööle materjali ilmumise eel, lipsas lehetegijate tehniliselt poolelt lehte tõsine desinformeeriv viga. Nimelt jäi seal sisse üks üleaarne lause. Seetõttu palume nimetatud ajalehenumbri 6. lehekülje keskmises veerus asuvat lõiku alapealkirjaga PERSONAL lugeda järgmiselt:

Iga õppejõu/teaduri kohta tuleb 8,8 üliõpilast. Pärnis paigast ära on akadeemilise personali (st õppejõud, teadurid) ja teiste töötajate suhe, mis meil on 1:1,1. Me ei peaks eeskujuks seadma suuri ülikooli, kus see suhe võib olla isegi 1:10. Küll aga tähendab praegune suhe õppejõudude ja teadurite tööaja ebaratsionaalselt kasutamist igal juhul.

VABANDAME VÄGA!

Toimetus

MIDA UUT ON ÜLIKOOLI AKADEEMILISES ELUS?

Uut on üpris palju.

Tehnikaülikooli tegemistele andis uue normaluse selle aasta 31. jaanuaril väljakuulutatud Ülikooliseadus, kus kõigi kõrgharidusastmete tudengitele, ka magistrantidele ja doktorantidele, on seadustatud ühetaoline staatus *üliõpilane*. Praegu on üks kiiremaid ülesandeid ülikoolis uute õppekavade sisseviimine 8 õppevaldkonna kokku 22 õppesuunal, sest suvel võetakse uued üliõpilased vastu akadeemilise kraadiõppe esimesse astmesse *bakalaureuseõppesse*. Nimetatud seaduse valgusel vaatame üle ka järgmiste haridusastmete, magistri- ja doktoriõppe korralduse.

Lähtudes Ülikooliseadusest on kehtestatud uued nõuded akadeemilisele personalile. Näiteks on teiste hulgas fikseeritud õpejõule ja teadustöötajale sellised sobivusnõuded nagu oskus teadmisi vahendada ja neid omandama innustada ning hea väljendusoskus nii eesti kui ka võõrkeeles.

Vastavalt konkursi korras valimise uuele eeskirjale on algatatud protsess nende akadeemiliste ametikohtade täitmiseks, mis seni olid täidetud käskkirja alusel töölevõetutega. Enam ei ole meil professor ja õppetool üksüheses vastavuses. Ükski akadeemiline ametikoht ei ole *a priori* erakorraline, vaid nimetus "kor-

raline" või "erakorraline" liitub ametikohale valimisprotsessi lõppedes, lähtudes valitava isiku vastavusest kehtestatud nõuetele. Professori, dotsendi ja lektori kohale kandideerijalt nõutakse avaliku loengu (*venia legendi*) pidamist.

Uus ja meilt kõigilt oma tegevuste paremat kavandamist nõudev on see, et eelolevast õppeaastast alates registreeruvad üliõpilased järgmise semestri õpingutele enne eelmise semestri lõppu, akadeemilises kalendris kehtestatud ajavahemikul. Nii öelda pehme maandumisena kohustati instituute ja keskusi (02. 05. 95 käskkirja nr 56) seda registreerimist läbi viima nende sügissemestri õppeainete osas, millele registreerus eelmisel sügissemestril kuni 7 kuulajat. Siin on pakutava kauba, õppeainete, väljapakkumisel määrav osa õppetoolidel ja lektoraatidel, ent otsustav sõna valikul jääb muidugi ostjatele, üliõpilastele.

Vajadus sellise võimalikult varase nõudusteabe järele on ilmne, kui lähtuda kasvõi sellest tõdemusest, et eelmisel sügissemestril oli ülikooli tunniplaanis 148 õppeainet, millele ei registreerunud ühtegi kuulajat.

Meeldiv uudis on kahtlemata see, et maikuu esimestel päevadel ilmus ülikooli kirjastuse väljaandena ÖP-PETEATMIK 95/96, mis on vajalik infoallikas kõigile õppeprotsessis osale-

jatele, eriti üliõpilastele, kes kavandavad oma õpinguid sügissemestriks ja ka edaspidiseks. Teatmik on koostatud heas lootuses, et ta on kasutatav praeguste kraadiõppe üliõpilaste diplomioõppe lõpuni.

Meie "esiklapse" ÖP-PETEATMIK 94/95-ga võrreldes on äsjailmunu teave usaldusväärne ka õppekavade osas. Teatmiku kõigi osade taseme tõstmisele aitasid kaasa nii enamik ülikooli õppejõude kui ka õppe- ja teadusosakonna ning kirjastuse töötajaid. Eriti väärib äramärkimist oma asjatundliku ja tulemusliku tegevuse poolest teatmiku toimetaja aseprofessor Rein Võrk, nagu ka toimekonna teised liikmed: dotsent Heiti Aarna, kirjastuse juhataja Aime Halli ning aseprofessorid Vello Reedik ja Ennu Rüstern.

Eelöeldut ei tule võtta kui kõige tähtsamate akadeemiliste uudiste loetelu. Rohkem või vähem kiireloomulisi tegevusi on käsil mitmeid, neist nimetaksin eelkõige teatmike koostamist bakalaureuse, magistri- ja doktoriõppe tarvis. Aga üks ülikooli elu peabki olema parajal määral muutumises, säilitades samal ajal heas mõttes akadeemilise konservatiivsuse.

Rein Lees

Õppe- ja teadusosakonna juhataja

VILJANDI TUDENGITELE OMA STIPPI

VILJANDI LINNA NIMELISTE AASTASTIPENDIUMIDE PÕHIMÄÄRUS

1. Viljandi linnavalitsus määrab 1995/96. õ-a hästi edasijõudvatele viljandlastest üliõpilastele neli nimelist aastastipendiumi alates teisest kursusest:
 - 1.1. CARL ROBERT JAKOBSON'i stipendium;
 - 1.2. JOHAN LAIDONER'i stipendium;
 - 1.3. JAAN LATTIK'u stipendium;
 - 1.4. JAAN TÕNISSON'i stipendium.
2. Taotlusi nimeliste aastastipendiumide määramiseks võivad vabas vormis esitada nii üliõpilased kui ka juriidilised isikud. Taotlusele tuleb lisada õppeasutuse soovitus. Taotlused esitatakse Viljandi Linnavalitsusele hiljemalt 23. juuniks.
3. Esitatud stipendiumitaotlused vaatab läbi Viljandi Linnavalitsuse poolt moodustatud komisjon, kelle otsus tehakse teatavaks 23. augustiks.
4. Isikutega, kellele on määratud stipendium, sõlmib Viljandi Linnavalitsus lepingu.
5. Teave nimeliste stipendiumide taotlemise ja määramise kohta avaldatakse ajakirjanduses.
6. Nimelise aastastipendiumi suurus on 6000 krooni, mis makstakse välja kuude kaupa. Viljandi Linnavalitsusel on õigus eelarveaasta alguses suurendada stipendiume elukalliduse tõusust lähtudes.

Jaak Allik,

Viljandi Linnavolikogu esimees

ÕNNITLEMEI

Organisatsiooni ja juhtimise õppetooli dotsent

TEO SAIMRE 50

Kollegid tervitavad ja õnnitlevad ning soovivad senise koostöö jätkumist!

PÕHJA-AMEERIKA ÜLIKOOLIDE TEABEKESKUS

TOEFL

(Test of English as a Foreign Language)

1995-96 hooajal Eestis

28. oktoober 1995* Tallinnas

18. november 1995 Tallinnas

13. jaanuar 1996 Tallinnas

10. veebruar 1996* Tartus

11. mai 1996* Tartus

* toimub ka TWE (Test of Written English)

Teadmiseks! Registreerimistähtjad on 7 päevalat enne testi toimumise kuupäeva. Bülletäänid ja info on saadaval Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskuses. Test maksab sel hooajal \$46.

The ACT Washington Office wishes to call your attention to:

FELLOWSHIPS in the HUMANITIES and SOCIAL SCIENCES

offered by the Woodrow Wilson International Center, Washington, DC.

Approximately 35 residential fellowships for advanced studies in the humanities and social sciences will be awarded, normally for an academic year. The Center follows a no gain/no loss principal, but the stipend cannot exceed \$61,000. Travel expenses for the Fellows and their immediate families are provided. Fellows are provided offices, access to the Library of Congress, computers or manuscript typing services, and research assistants.

*ELIGIBILITY: Application from any country from a wide variety of backgrounds many apply and should hold a doctorate or equivalent standing.

*APPLICATION FORMS will not be available electronically but can be requested by telephone or snail mail from Fellowship Office - Woodrow Wilson Center

1000 Jefferson Drive, SW, SI MRC 022

Washington, DC 20560

202 357-2841 - Telephone

The forms not be available electronically. However, we will be happy to forward a request you make to Center and send to our e-mail address. NOT TO

THE LIST, at minchew@act-act4-po.act.org

and we will have it delivered to the Center.

*APPLICATION DEADLINE is October 1, 1995 for the 1996-97 academic year.

Daniel Minchew Director ACT * American College Testing, One Dipond Circle, NW, # 340, Washington, DC 20036-1170

202 223-2318 - Telephone

202 293-2223 - Fax

minchew@act-act4-po.act.org

DISCLAIMER: This is a Fellowship of the Wilson Center. ACT's sole involvement is in giving wider dissemination to this opportunity for interested scholars worldwide.

FULBRIGHT ANNOUNCEMENT

The United States Information Service (USIS) in Tallinn announces a call for applications for the 1996-97 Fulbright grants for graduate students.

These are grants for Estonians who intend to enter graduate degree programs in the United States.

Grants are awarded for one academic year. Subject to availability of funds, some grants may be extended for limited periods.

The program is administered by the United States Information Agency (USIA) which is overseas represented by USIS, headed by the Public Affairs Officer. Applications are processed by the Fulbright Advising Center in Tartu and the USIS in Tallinn.

Priority fields for Estonian graduate students:

journalism and communications, fine arts, English language and literature, American studies, education, public administration, law and legal studies, anthropology, archeology, criminology, demography/population studies, economics, geography, history, sociology, political science and government, international relations, urban studies.

Priority will not be given to candidates in business and in real sciences.

Eligibility requirements for graduate students:

1. Applicants must be Estonian citizens and enter the U.S. on non-immigrant visa.
2. Applications should be 35 years of age or younger at the time of application and hold a university degree.
3. Applications should have clearly defined study goals and career objectives.
4. Applications should plan on continuing their studies in the U.S. in their own field of study. Grants cannot be awarded to candidates in the medical fields.
5. Applications should have an excellent academic record and be fluent in English.
6. Preference will be given to candidates who have already taken the necessary U.S. admission tests with high scores by the application deadline.

The deadline for sending applications for 1996-97 academic year is AUGUST 30, 1995. Complete applications should be sent to the following address:

United States Information Service

Embassy of the United States of America, Kentmanni 20, Tallinn EE0001

The Selection Committee will interview finalists in mid-September and make the final selection of the candidates in late September. All applicants will be notified about the decision of the Committee.

FULBRIGHT ANNOUNCEMENT

The United States Information Service (USIS) in Tallinn announces a call for applications for the 1996-97 Fulbright Scholar Program.

These are grants for Estonians to conduct research at universities or special libraries/collections in the United States. Candidates may be university teachers or researchers, or professionals whose expertise would be enhanced by further study or researchers in their field.

Grants are awarded for a period of three or twelve months. Subject to availability of funds, some grants may be extended for limited periods.

□ Jätakub 5. lk

TEATAB

□ **Algus 4.lk.**

The program is administered by the United States Information Agency (USIA) which is overseas represented by USIS, headed by the Public Affairs Officer. Applications are processed by the Fulbright Advising Center in Tartu and the USIS in Tallinn.

Priority fields for Estonian researchers: journalism and communication, fine arts, English language and literature, American studies, education, public administration, law and legal studies, anthropology, archeology, criminology, demography/population studies, economics, geography, history, sociology, political science and government, international relations, urban studies.

Eligibility requirements for the Fulbright Scholar Program:

1. Citizenship or permanent resident status in Estonia.
2. Doctoral degree or equivalent professional training or experience. Please note: Lack of Ph.D will not automatically disqualify a candidate.
3. Proficiency in English appropriate to the proposed lecturing or research project to be carried out in the United States.

4. A detailed statement of proposed activity for research or lecturing at an American institution.

5. Certification of good health.

Initial screening and endorsement of a scholar's application will be done by USIS Tallinn.

The deadline for sending applications for 1996-97 academic year is October 30, 1995. Complicate applications should be sent to the following address:

United States Information Service
Embassy of the United States of America, Kentmanni 20, Tallinn
EE0001

For further information and application forms please contact USIS/Tallinn or Fulbright Advising Center in Tartu:

United States Information Service (USIS), Embassy of the United States of America, Kentmanni 20, Tallinn

Telephone: (2) 6312-210

Fax: (2) 6312-026

Fulbright Advising Center, Tartu University Library, Struve 1-318, Tartu

Telephone & Fax: (27) 441-243

E-mail: marvi@utlib.ee

Office hours: Tue-Fri 10.00 - 13.00; 14.00 - 16.00

Info ja nädisankeid ka: Põhja-Ameerika ülikoolide teabekeskus Ehitajate tee 5, VI-101 Tallinn EE0026

Eha Teder

VÕITJAD!

Kultuuri- ja haridusministri käskkirjaga nr 212 2. maist 1995 autasustati 1994/95 õ-a üliõpilaste teadustööde vabariikliku konkursi võitjaid. Tehnikaülikoolist autasustati järgmisi üliõpilasi.

LOODUSTEADUSTE ALAL

Kultuuri- ja haridusministeeriumi tänukiri

Uina Lehtla diplomitöö eest "Fenoolvaigu jaotumine puidu struktuuris". Juhendaja prof Tiit Kaps.

SOTSIAALTEADUSTE ALAL

Kultuuri- ja haridusministeeriumi tänukiri ning I preemia 700 krooni

Riina Salumäe töö eest "Monetaarpoliitika põhjooned". Juhendaja aseprof K. Kerem.

Kultuuri- ja haridusministeeriumi tänukiri ning III preemia 350 krooni

Tiina Sõmer lõputöö eest "Kõrghariduse finantseerimissüsteemi täiustamine". Juhendaja prof V. Rajangu ja A. Kommer.

Kultuuri- ja haridusministeeriumi tänukiri

Jüri Metsaorg lõputöö eest "Balti riikide suuremate sadamate omavahelise konkurentsi uurimine". Juhendaja erak prof H. Levald.

Anne Jaanson lõputöö eest "Amortisatsiooni arvutamine erinevatel meetoditel". Juhendaja dots A. Teearu.

Raido Raamat lõputöö eest "Reklaam ajalehes "Äripäev". Juhendaja aseprof R. Lumiste.

TEHNIKATEADUSTE ALAL

Kultuuri- ja haridusministeeriumi tänukiri ning I preemia 700 krooni

Priidu Paomets ja Jaan Raik töö eest "Turbotester. Kasutamishend" (Töö vormistatud inglise keeles). Juhendaja prof Raimund Ubar.

Teet Parve diplomitöö eest "Temperatuuri ja gaasikeskkondade mõju Eesti põlevkivi erinevate tuhade paakumisele". Juhendaja prof Arvo Ots.

Kultuuri- ja haridusministeeriumi tänukiri ning II preemia 450 krooni

Diplomand Taivo Kangilaski töö eest "Lennujuhtimise radarinfo töötlus". Juhendaja aseprof Ennu Rüstern.

Diplomand Katrin Rava töö eest "Süsteemianalüüsi protsess" Juhendaja aseprof Toomas Mikli.

Diplomand Andres Rute töö eest "Distantjuhtimisega lukk". Juhendaja dots Uljas Tamm.

Diplomand Peep Pitsner töö eest "Mus-tamäel asuva 5-korruselise paneelelamu rekonstruktsioon". Juhendaja dots Lauri Mikli.

Diplomand Alo Nõmmik töö eest "Eelpingestatud liimpuittala töö uurimine". Juhendaja prof Karl Öiger.

Diplomand Mart Arro töö eest "Polüetüleeni jäätmetest valmistatud alküülsulfonaatsete lisandite mõju tsementmördile". Juhendaja dots Lembi Raado.

Diplomand Magnus-Mait Ots töö eest "Paekivist ehitusmaterjalide tootmine ja turustamine". Juhendaja dots Svea Otsmaa.

Diplomandid Kai Remmelkoor ja Katrin Rustern töö eest "Lõssi väärastamise võimaluste uurimine". Juhendaja dots. Endel Uus.

Roland Luide töö eest "Jugamassaaži-aparaat". Juhendaja aseprof. Vello Reedik.

Diplomand Leho Kuusk töö eest "Asünkroonmootori momendisignaali pulsatsioonide mõõtmine ja analüüs". Juhendaja prof. Juhan Laugis.

Diplomandid Lauri Juuse ja Ingo Valgma töö eest "Toolise fosforiidimaardla komplekshõlvamine". Juhendajad prof Alo Adamson ja aseprof Enno Reinsalu.

Diplomand Eero Ulavere töö eest "Elektrivõrgu talitluse kitsendustega optimeerimine lineaarprogrammeerimise meetodil" (Töö vormistatud inglise keeles). Juhendaja prof Göran Andersson (Royal Institute of Technology, Stockholm).

Liivi Kluge töö eest "Lineaarsete ja mit-telineaarsete algebraliste ülesannete tun-likkuse hinnang". Juhendaja aseprof Ivar Tammeraid.

Kultuuri- ja haridusministeeriumi tänukiri ning preemia 350 krooni

Arge Luik töö eest "Värvilismetallid ja sulamid". Juhendaja prof Priit Kulu.

Raul Kivi töö eest "Rasksulavad metallid ja sulamid". Juhendaja prof Priit Kulu.

Sirje Vaask ja Margit Vendla töö eest "Sinepi tootmine kohalikust toorainest". Juhendaja aseprof R. Vokk.

Kultuuri- ja haridusministeeriumi eelarve ja majandusanalüüsi osakonnal kanda eel-nimetatud rahaliste preemiate väljamaksmiseks kõrgkoolidele üle summad, sealhulgas Tallinna Tehnikaülikoolile 8750 krooni.

VILISTLASTE KEVADEBALL

Tehnikaülikooli vilistlaskogu kevadbali oli Glehni lossis reedel, 28. aprillil.

Tervituskõne pidas Vilistlaskogu juhatuse esimees Põhja-Eesti Panga juhatuse esimees Peeter Vähi.

Kontserdiosa sisustas TTÜ Akadeemiline Meeskoor, dirigent Jüri Rent.

Tantsuks mängis ansambel *Karavan*.

Piltidel: (vasakult) Helle Lippmaa, Maie Aarna, Olav Aarna, Rein Küttner.

Tantsimas Tallinna abilinnapea Tõnis Kull koos abikaasa Marje Koplimeetsaga.

Fotod: TTÜ vilistlane Peeter Langovits.

Heakord meie ülikooli ümber

Tallinna Tehnikaülikool
Lp. hr. Jüri Tanner
Agnia Rahendi

Juhustikult TT territooriumile sattunud hakkavad silma mõned korraldavat kätt vajavad nähted:

1. 1950. a majandusteaduskonna lõpetanute nimel istutati TT (end TPI) aastapäeva puhul üliõpilaste olmehoone (kohvik-söökla) ette paarikümne aastane ilupuu - tamm. Puu hakkas jõudsasti kasvama, kuigi möödunud aastal räsiti sellelt juba oksid nähtavasti mingi pärja punumiseks. Puu korrastati seekord Tallinna Haljastustrusti töötajate poolt. Kahjuks murdi mõni aeg tagasi sellelt ilupuult üks alumine tugev oks, nähtavasti huligaan-setel ajenditel, ja see puu vigastus on tänaseni korrastamata. Sest TT majanduskooresseisus polevat inimest, "kes oleks kohustatud huvi tundma taoliste intsidentide vastu".

2. Aasta hiljem istutati naisüliõpilaste silmailuks TT siseõuele õppejõudude-teadlaste büstide vahetusse lähedusse, esmakordselt õitsenud viirpuu ja sama viirpuu väiksem taim (mõlemad Tallinna Hirvepargist pärit tädisõieliste roosavärviliste viirpuude järglased). Suurem viirpuu kuivas kahjuks juba järgmisel aastal - nähtavasti ei hoolitsetud puule vajaliku kastmise eest õigeaegselt, või tingituna ebasobivast piinasest. Väiksem taim on siiski praegusemi alles. Kuidas sellegi edasine areng kulgeb, pole selge, sest siseõue pinnaseks on tegelikult kiviklibustik, mille kasvupinnaseks muutmine eeldab paremat hoolt.

3. Samataolist hoolt vajavad ka hiljuti õppejõudude büstide kõrvale rajatud elu-

puude read, mille praegust seisundit on lausa kahju vaadata.

4. Peale kõige muu on üliõpilastele määratud mugav ja hubane koosviibimiste paik-kohvik-söökla muudetud ümberkorralduste tõttu mingiks pimedaks venepäraseks kõrtsiruumiks - urkaks (vabandage väljenduse eest!), mis on viimase võimaluseni täis suitsetamisvingu ja kus pakutakse ohtralt alkoholi, arvestades kirjude siitidega pudelite rohkust. Avarad kõrvalruumid on aga kasutamata ja kõledad. Heakorrast pole mõtet rääkidagi - seda lihtsalt pole: vihmaasadude korral on "söökla" põrand kaetud veeloikudega. See kõik näitab, et majas pole peremeest.

TT kantsleist saadud andmetel põhjal on olmehoone renditud ja selle ümbrus on nn ei-kellegi piirkond. Pole siis imestadagi, kui TT piirkonnas asuvatel muruväljakutel mängivad üliõpilasealised noormehed jalgpalli ja annavad loomulikult head eeskujut väiksematele "sportlastele", rääkimata koerakasvatajate harjumustest ja pargis puude vahele rajatavatest põristest teedest, mis on kahjuks kogu tänapäevase Tallinna harjumuspäraseks nuhtluseks.

Kas poleks juba õige aeg hakata juurutama praeguses üliõpilaskonnas peale kõrgetasemeliste täppisteaduste ja uuesti kehuma hakanud õiguste tunnetus, ka ehtsat eestilikku eetikat ja vastutust kõige eest, mis ümbruses juhtub. Kaotada tulevaste tippjuhtide sõnapruugist vajadus nõukoguliku väljenduse järele: "Miks te seda minult küsite - see pole ju minu asi!"

Pole saladuseks, et noorukieas rajatud distsipliin piskasus rajab tee hilisemale kohusetundele suurtes ettevõtmistes. TT lõpetajale ei tohi olla võõras "roheline" mõtteviis.

VASTUS

Lp pr Rahendi
Tänuks Teile heasoovliku tähelepanu juhtimise eest, teatame vastuseks Teie avaldusele 17. aprillist 1995. a järgmist.

Praeguseks on punktis 1 kõneks olev tamm korrastatud. Loodame talle pikka iga.

Asjaomastele töötajatele on tehtud kohustuseks p 1.-3. toodud mured lahendada ja tagada püsiv hool istikute seest. Mis puudutab Teie etteheiteid p 4, siis Tallinna Tehnikaülikool andis selle hoone kasutusse vaid seetõttu, et valitsevas vahendite nappuses ei oleks meil võimalik tagada isegi mitte selle säilimist. Lepingupartner valiti avaliku konkursi korras, tal lasuvad kohustused teenindada üliõpilasi ja teenistujaid, samuti tagada hoone ümbruse heakord.

Kahjuks ei kuulu ei tema ega Tallinna Tehnikaülikooli võimaluste hulka piirata Teie kirjas mainitud koerakasvatajate ja jalgpallihuviliste poisikeste tegevust.

Tallinna Tehnikaülikool on valmis kohe hakkama juurutama "ehtsat eestilikku eetikat".

Lugupidamisega

Jüri Tanner,
kantsler

EESTI TEADUSTE AKADEEMIA

kuulutab välja üliõpilaste teadustööde konkursi. 1995. a annab Akadeemia kuni 15 preemiat á 1000 kuni 2000 krooni.

Uurimispreemiad määratakse üliõpilaste poolt põhistuudiumi või magistratuuri käigus läbi viidud ja 1995. a edukalt lõpetatud ning teadustöö standardite järgi vormistatud tööde ning nende alusel avaldatud publikatsioonide eest.

Preemiale konkureerimiseks tuleb üliõpilasel (või tema juhendajal) esitada sellekohane kirjalik taotlus koos köidetud uurimistööga, millele on lisatud juhendaja kirjalik arvamus ning üliõpilase isikuandmed (nimi, aadress, õppeasutus, eriala, kursus, telefoninumbriid).

Üliõpilastöid uurimispreemia taotlemiseks võetakse vastu 1. septembrist kuni 20. oktoobrini s.a. Sihtfondi komisjon vaatab laekunud tööd läbi kolme nädala jooksul ja teeb oma otsuse üliõpilastele kirjalikult teatavaks hiljemalt 1. detsembriks s.a.

Uurimispreemiad antakse kätte Teaduste Akadeemia täiskogu või presiidiumi istungil.

Tööd uurimispreemiale konkureerimiseks tuleb esitada aadressil

Üliõpilaste Teadustöö Sihtfond
Eesti Teaduste Akadeemia Presiidium
Kohtu 6, EE0001 Tallinn

TEHNIKAÜLIKOOI AJALOOLISTE ISIKUTE TÄHTPÄEVI

MAIKUUS

100 aastat tagasi, 23. mail 1895. a sündis Kroonlinna Mereinseneride Kooli haridusega mereväekapten Friedrich Strobel, kes õpetas a-il 1921-24 TTs ja a-il 1929-31 TT laevamehaanikute koolis plahvatusõumasinaid, mootoreid ja gaasimasinaid. Ta oli aastaid Eesti Merejõudude teenistuses ja mõnda aega Mereväebaasi ülem. Novembris 1939. a loobus EV kodakondsusest. Suri Sak-samaal Wiesbadenis 1963.a.

105 aastat tagasi, 24. mail 1890. a sündis Roela vallas Virumaal Riia Polütehnilise Instituudi diplomiga ehitusinsener Ferdinand Adoff. Mereasjanduse Peavalitsuse projekteerimisbüroo juhataja (1919-22) ameti ja laialdase erapraktika kõrval oli TTs mehaanika, ehituskonstruksioonide ja raudbetooni õppejõud a-il 1919-33. Ta projekteeris esimesed silindrilised õhukeseseinalised raudbetoonituleornid Virtsu, Kübassaarde ja Abrukale, samuti Eesti Panga osakonnale hooned Petseris ning Rakveres jm. Ta tegi Tallinna elektri- jaama katlamaja raudbetoonkonstruktsiooni arvutused ning oli sealsete tööde juhataja 30ndate algul. Kuulus ÜS Liivika. Suri 25. oktoobril 1938. a Šveitsis, maetud Tallinna.

JUUNIKUUS

115 aastat tagasi, 2. juunil 1880. a sündis Tartumaal *cand rer merc* Herman Kopvillem, metsatööstur, laeva- ja taluomanik ning metsaekspordifirma "Arbor OÜ" direktor. TTs õpetas 20. a-il aineid: ärikirjad, arvepidamine ja rahvamajandus. 1940. a kevadsemestril oli TTÜs õppeülesande täitja. Küüditati 1941. a, suri 20. veebruaril 1942. a Kirovis.

95 aastat tagasi, 12. juunil 1900. a sündis Koigi vallas kapten Johannes Langel. Ta oli TTÜ esimene koosseisuline kehalise kasvatuse õpetaja, kes määrati ametisse 29. detsembril 1938. a viieks aastaks. Töötas ka TTÜ Riigikaitselise õpetuse Instituudis 1938-40. Põgenes Punaarmees 1942. a algul. 1942-44 oli TTÜ tervishoiu ja kehalise kasvatuse labori juhataja. Kuulus korp! Sakala. Oli Eesti Ohvitseride Kogu liige Kanadas. Suri 15. jaanuaril 1985. a St Catharine's.

Rubriiki koostab
Imbi Kaasik

LÜHITEATED

Algus 2 lk.
15 mail

toimus ühisseminar: Tallinna Tehnikaülikool - Stockholmi Kuninglik Tehnikaülikool - Jonson Foundation.

Jonson Foundation on eraldanud 5 aasta jooksul raha tehnikaerialade üliõpilastele enesetäiendamiseks Rootsi ülikoolides. Analüüsitakse tehtut ja kavandatakse edaspildiseid plaane.

Info tel. 53 72 47 Madli Ganihhina.

15. - 19. maini

Ehitajate tee 5 TTÜ Täienduskoolituse keskuse korraldusel panganduse erikursus "Krediidipoliitika".

Info tel. 639 34 75.

17. mail

korraldavad Eesti Elektroonikahing, TT Raadio- ja Sidetehnika Instituut ning Rahvusvaheline telekommunikatsiooni PEV "RINGN LING'95"konverentsi VI korpuse 229 auditooriumis kell 10. Kavas tosinkond ettekannet raadio ja televisiooni tehnoloogiast. On avatud raadio- ja sidetehnika näitus VI korpuse fuajees ning TV ja ringhäälingu alase kirjanduse näitus raamatukogu galeriis. Konverents on pühendatud raadioside leiutamise 100. aastapäevale.

17. - 19. maini

algusega kell 11.00 TOP-i saalis Pirital korraldab TTÜ toiduainete instituut koos Humber-side Ülikooliga näituste FOODTECH'95 ja ESTFISH'95 raames seminari "Toidu kvaliteedi juhtimine".

Info tel. 53 21 17

22. - 24., 29. - 30. maini

Ehitajate tee 5 TTÜ täienduskoolituse keskuse korraldusel seminar "Projekti juhtimine tööstuses". Õppejõud TTÜst ja Inglismaalt. Info tel. 639 34 75

30. - 31. maini

Ehitajate tee 5 TTÜ täienduskoolituse keskuse korraldusel geograafiliste infostsüsteemide (GIS) andmetöötlusprogrammi ARS VIEW2 kursus.
Info tel. 639 34 75.

Elmar Kotkas 90

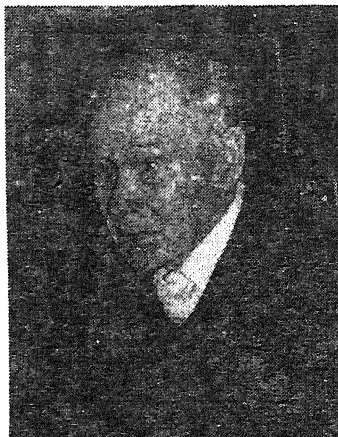
Tuntud ja teenekas vanema põlve mäe-mees Elmar Kotkas pühitseb käesoleva aasta maikuus oma üheksakümnendat sünnipäeva.

Elmar Kotkas sündis tormilise 1905. aasta 8. mail Virumaal, Kärmu mõisas. Kitsaste olude tõttu (vanemate talukoht oli väike ja ei toonud kuigi palju sisse) pidi ta juba üsna noorelt karjapoisina oma töömeheeteed alustama. Pärast vanemate kaotust 1919. aastal, hakkas 14-aastane Elmar koos oma kaks aastat vanema vennaga talu pidama.

Elmar Kotka haridustee algas 1914. a. Kiuru algkoolis, mille ta 1920. a lõpetas. Samal aastal astus ta Tallinna Opetajate Seminari, kus ta õppis vaid ühe aasta, sest kehvate olude sunnil tuli hariduse omandamiseks valida selline kool, mis võimaldanuks õppimist töökäimise kõrvalt. Selleks kooliks osutus Tallinna Eeltehnikum, kus õppetunnid toimusid õhtuti. 1924. a. lõpetas E. Kotkas Tallinna Eeltehnikumi ning aasta hiljem veel Tallinna Tehnilise Gümnaasiumi juures korraldatud täienduskursused. Õppimise kõrvalt töötas ta ehitustööliseks Jägalas ja Tallinnas ning hiljem joonestajana EV Raudteede Valitsuses.

1924. a. said mõned Elmar Kotka koolivennad Eeltehnikumist tööd Leningradi sadamas. 1924. a. lõpul tuli üks neist koolivendadest, kes vahepeal Venemaal kõrgkooli astunud oli, Eestisse käima ning tegi siin tugevat reklaami õppimisvõimalustele Nõukogude Venemaal. Kuna majandusraskuste tõttu olid õppimisvõimalused Eestis küllaltki rasked, otsustaski E. Kotkas koos oma kolme sõbraga ümber asuda Venemaale, kus neid juba ootasid eelpool mainitud koolivennad. 1926. a. märtsis saigi minck Venemaale teoks.

Pärast lühiajast töötamist Venemaal Dno jaama joonestajana ning intensiivsest töö kõrvalt vene keele õppimist astus Elmar Kotkas 1926. a. sügisel Leningradi Mäeinstituuti maagikaevandamise erialale. Mäeinstituudis õppimise kõrval õppis ta Leningradi Pedagoogilise Instituudi täienduskursustel veel süvendatult saksa keelt. Leningradi Mäeinstituudi õppejõududest hindab E. Kotkas siiani väga kõrgelt A. Skotshinski, kes luges ohushoidu ja kaevandustulutust ning P. Gorodetskit, kelle erialadeks olid mäenamajandus ja kaevanduste projekteerimine. Ka praegu meenutas juubilar lausa pisarsilmi seda seika, et Peterburi Mäeinstituudi seinal on marmortahvil (seal on peal läbi aastate parimate lõpetajate nimed) kõrvuti A. Skotshinski ja Eesti mäenduse ühe alusepanija Jaan Karju nimed. Leningradi Mäeinstituudi lõpetas Elmar Kotkas 1930. aastal.

ÕNNITLEME!

Pärast Mäeinstituudi lõpetamist asus Elmar Kotkas tööle Leningradi projekt-instituuti "Giprovetmet", kus ta töötas (kui jätta arvestamata instituudi reorganiseerimised ja ümbernimetamised) kuni 1944. aasta lõpuni. Instituudis tegeles ta strateegiliste metallide kaevanduste projekteerimisega, võttes osa boksiidi-, vase-, soonkulla- ja nikli-kaevanduste projekteerimisest.

1938. a. märtsis, suurte repressioonide ajal, arreteeriti ka Elmar Kotkas süüdistatuna terrorismis, spionaazisis Eesti Vabariigi kasuks ja teistes toleaege kriminaalkoodeksi kurikuulsas 58. paragrahvis mainitud tegudes, seejuures midagi konkreetiseerimata. Üheksa pikka kuud pidi E. Kotkas viibima eeluurimisel kurikuulsa "Krestõ" vangla ebainimlikes tingimustes (8 ruutmeetrit kambriks oli topitud 22 meest, lisaks veel õised ülekuulamised ja toores vägivald), kust ta 1938. aasta jõulude ajal õnnekombel vabastati alla andmata vabastati. Kotka vabastamisel olevat väga suurt rolli mänginud see asjaolu, et mõned tema kolleegid kirjutasid NKVD-le antud iseloomustustes temast ainult head ja lubasid tema eest lausa oma pea pandiks anda (seda olevat NKVD uurija Kotkale nelja silma all öelnud). Teise Maailmasõja ajal evakueeriti Elmar Kotka töökoht, siis "Sojuznikelolovoprojekti" nime kandev instituut Sverdlovski lähedal asuvasse vanasse kullakaevandusse. Seal tegeles Kotkas peamiselt alumiiniumikaevanduste projekteerimisega.

1944. a. lõpus tuli Elmar Kotkas tagasi Eestisse, kus asus esialgu tööle Põlevivi- ja Keemiatööstuse Rahvakomissariaati. 1945. a. aga asus ta assistendina tööle toleaegeesse Tallinna Polütehnilisse Instituuti. Kaks aastat

hiljem, 1947. aastal, kaitses E. Kotkas kandidaadiväitekirja, mille teemaks oli Eesti fosforiidi kaevandamise teaduslik-tehnilised alused. Aastatel 1954-1958 töötas ta TPI Mäekateedri dotsendina. Tallinna Polütehnilises Instituudis töötamise ajal tegeles Elmar Kotkas innukalt nii õppe- kui teadustööga. Nii näiteks olid otsuselt tema nimega seotud järgmised teadustööd:

- * laadur Eesti fosforiidikaevanduste tingimustele;
- * kraaviläbindusmasin põlevkivikaevandustele;
- * Eesti põlevkivikaevandustes mehhaniseeritud kamberkaevandamise juurutamise põhilused;
- * ankurtoestiku kasutuselevõtu soovitamine Eesti põlevkivikaevandustes;
- * põlevkivi raskes keskkonnas rikastamise põhilused.

Tallinna Tehnikaülikooli aegsetest kolleegidest hindab Elmar Kotkas eriti kõrgelt prof Jaan Karku, kes oli tema sõnade järgi väga kõrge mäemehekultuuri esindaja.

Elmar Kotka mässuline ja autoriteetide pimesi kummardamist välistav loomus põhjustas talle mitmel korral tõsiseid ebameeldivusi ning tema mõtete ignoreerimist nendesamad autoriteetide poolt. Kuna mitmed E. Kotka mõtted ja tööd kippusid Eestis kalevi alla jääma, otsustas ta 1960. a. tagasi pöörduda Leningradi, kus ta kuni pensionilejääamiseni 1976. aastal töötas oma endises töökohas, projektinstituudis "Gipronikel". Selles uurimisinstituudis oli tema juhatada labor, mis tegeles maagikaevandustes lõhkeainete transpordi ja laadimise probleemidega. Tagasi Eestisse tuli Elmar Kotkas 1992. aastal ning praegu elab ta Kohtla-Järvel.

Hoolimata oma kõrgeastast ja juubilar väga ärksa loomuga, optimistlik ning hea tervise juures. Nii käib ta praegugi niipalju kui tervis lubab, raamatukogus lugemas värskeimat erialajakirjandust. Ka praegu jätkab Elmar Kotkas erialajakirjanduses artiklite avaldamist, millest viimane ilmus 1992. a. Praegustel üliõpilastel ja noortel inimestel soovitab eakas juubilar süvendatult õppida keelt, et enam saaks kasutada välismaist kirjandust.

Tõnu Tomberg,
Mäeinstituudi teadur.